

Sveriges Hembygdsförbund
Verksamhetsberättelse
och årsredovisning 2016

Innehåll

Förord	5
Sveriges Hembygdsförbund	7
Verksamhetsinriktning 2014–2017	8
Hembygdens år	9
Kulturarvsarbete 2016	14
Kommunikation	18
Medlemsservice	19
Organisations- och utvecklingsarbete	20
Uppföljning av motioner	23
Årsredovisning	25
Revisionsberättelse	37

Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden. Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt. Den är öppen för alla, oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum. Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer.

/SHF:s värdegrund.

Förord

Ett stort tack till alla som har bidragit till Hembygdens år! För hembygdsrörelsen var det viktigt att manifestera en levande hembygd och tack vare alla arrangemang som föreningar och regioner genomfört har vi både synts och hörts över hela Sverige. Utvärderingen visar att Sveriges Hembygdsförbund har uppmärksamats mer än någonsin i medierna. SHF har bidragit med fyra gemensamma aktiviteter. Vi startade med att tända eldar som en signal att jubileumsåret inletts. Vi genomförde ett berättarprojekt med Nordiska museet, ett utprop som visar vad hembygdsrörelsen vill åstadkomma samt ett gemensamt firande på Skansen i Stockholm med besök av såväl kulturministern som prins Carl Philip och prinsessan Sofia.

Jag har personligen haft förmånen att besöka många fina möten som manifesterat den känsla av hemhörighet och kraft som finns i hembygdsrörelsen och dess föreningar och medlemmar. Alla har visat upp det som har hänt och det som åstadkommit under Sveriges Hembygdsförbunds första hundra år. Det är otroligt mycket! SHF startade som en rörelse för att värna den lokala miljön under industrialiseringen. Sedan har SHF fortsatt med att värna den lilla byggestenen i samhället, socknen som varit grunden för hembygdsrörelsens verksamhet där vi samlat bevarat och värnat det lokala kulturarvet för framtida generationer.

Firandet har givetvis tagit mycket av vår tid och kraft på alla nivåer, men vi har också arbetat kulturpolitiskt för att påverka regeringens kulturarvspolitik samt förhandlat fram ett nytt avtal för Hembygdsförsäkringen med Länsförsäkringar Halland. Även om premien måste justeras uppåt så finns det stora möjligheter att sänka kostnaderna genom att investera i förebyggande åtgärder.

Vi har också arbetat med att formulera Sveriges Hembygdsförbunds vision för framtiden. Föreningar och förbund har fört fram många idéer till arbetsgruppen. Vi får se vad riksstämman beslutar men det ser ut som att det är viktigare med en levande hembygd än att samla på sig ytterligare hus och föremål.

Stämman som genomfördes i Stockholm blev mycket lyckad och samarbetet med Stockholms läns Hembygdsförbund fungerade utmärkt! Ett stort och engagerat arbete, ett stort tack till alla inblandade!

Med detta sätter jag punkt för min tid som ledare för denna härliga rörelse. Det har varit en fantastisk tid som gett mig otroligt många fantastiska minnen och jag har arbetat med många hängivna styrelsekamrater och ett effektivt kansli med Jan Nordwall som generalsekreterare. Ett stort tack till alla!

Birger Svanström
Förbundsordförande

Sveriges Hembygdsförbund

Sveriges Hembygdsförbund

Sveriges Hembygdsförbunds uppgift är att samla hembygdsrörelsen nationellt, att stödja medlemmarna i arbetet med det lokala kulturarvet, samt att företräda hembygdsrörelsens intressen nationellt och internationellt.

SHF bildades 1916 under namnet Samfundet för hembygdsvård. Intresset för kulturarvet, omsorgen om platsen, dess människor och kulturmiljö har allt sedan starten varit starka drivkrafter för de många medlemmarna. Verksamheten är religiöst och politiskt obunden.

Medlemsförbund

Blekinge Hembygdsförbund
Bohusläns Hembygdsförbund
Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund
Dalslands Fornminnes- och Hembygdsförbund
Gotlands Hembygdsförbund
Gästrik-Hälsinge Hembygdsförbund
Göteborgs Hembygdsförbund
Halländska hembygdsrådet
Heimbygda, hembygdsförbund för Jämtlands län
Jönköpings läns Hembygdsförbund
Kalmar läns Hembygdsförbund
Kronobergs läns Hembygdsförbund
Medelpads Hembygdsförbund
Norrbottens Hembygdsförbund
Skånes Hembygdsförbund
Stockholms läns Hembygdsförbund
Södermanlands Hembygdsförbund
Upplands Fornminnesförening och Hembygdsförbund
Värmlands Hembygdsförbund
Västerbottens läns Hembygdsförbund
Västergötlands Hembygdsförbund
Västmanlands Hembygdsförbund och Fornminnesförening
Ångermanlands Hembygdsförbund
Ölands Hembygdsförbund
Örebro läns Hembygdsförbund
Östergötlands Hembygdsförbund

Baserat på de uppgifter som lämnats av regionala förbund, uppgår antalet organisationer anslutna till SHF till 2 043 (2 050 år 2015) och antalet medlemskap beräknas till cirka 445 000 (445 000).

Hedersmedlemmar

Karl-Eric Axenström, Örnsköldsvik; Margareta Biörnstad, Stockholm, Sture Bäckström, Robertsfors; Alf Carlsson, Nässjö; Mats Fack, Järvsö; Göran Furuland, Norrtälje; Stina Gustavsson, Töreboda; Berit Hange-Persson, Lundsbrunn; Lars Israelsson, Bastuträsk; Ingemar Mundebo, Lidingö; Lars Pettersson, Huddinge; Jan-Eric Rosenqvist, Katrineholm; Josef Rydén, Nässjö; Ulla Värmnäs, Stockholm; Åke Werdenfels, Sölvesborg och Karin Öman, Karlskoga.

Styrelse

Birger Svanström, ordförande, Ruda
Anna-Karin Andersson, Nyhammar
Jan-Olof Berglund, Våring
Kjell Gustafsson, Norra Åreda, Växjö
Sven Jensén, Broby
Margareta Johansson, 1:e vice ordförande, Indal
Gabriella Lönngren, Vuollerim
Bo Nilsson, Bjurholm
Maria Norrfalk, Uppsala
Gabriele Prenzlau-Enander, Värmdö
Conny Sandberg, 2:e vice ordförande, Örebro

Valberedning 2016-2017

Owe Norberg, Gästrik-Hälsinge, sammankallande
Gunnar Malm, Bohuslän
Madeleine Brandin, Skåne
Ingrid Johansson, Norrbotten
Hans-Erik Qvarnström, Halland

Revisorer

KPMG för auktoriserad revision.
Förtroenderevisorer: Nils Westling, ordinarie, Lars Lingsell, ersättare.

Verksamhetsinriktning 2014–2017

Riksstämman har beslutat om en verksamhetsinriktning med fyra fokusområden för perioden 2012-2016. Riksstämman 2015 fattade beslut att inriktningen ska gälla till 2017, i avsikt att invänta resultatet av arbetet med att ta fram en vision för hembygdsrörelsen under 2016. Inriktningen ligger till grund för styrelsens prioriteringar i årliga verksamhetsplaner och budgetbeslut.

Sveriges Hembygdsvärdar ska arbeta för att:

1. Stärka kulturarvets och hembygdsrörelsens ställning i samhället
2. Öka tillgängligheten till hembygdsrörelsen och kulturarvet
3. Bidra till en hållbar samhällsutveckling
4. Stärka vården av kulturmiljön

Arbetet ska vägledas av medlemsnytta, delaktighet, synlighet och samverkan.

Profilprodukter under Hembygdens år.

Dockverkstad och dragspelsmusik
under Hembygdens helg på Skansen.

FOTO: SAMED KAJ

Hembygdens år

Sveriges Hembygdskommitté firade 100 år 2016 och utlyste hela året till Hembygdens år. Jubileet har dominerat hela verksamhetsåret och förhoppningsvis gett ringar på vattnet för framtiden. Firandet har föregåtts av flera års planering. En arbetsgrupp utsågs redan 2011 med Christina Hollsten, Västmanland, Lars Israelsson, Norrbotten och Hans-Erik Qvarnström, Halland. Gruppen samlade in förslag från föreningar och förbund och hämtade också inspiration från tidigare jubileer. Arbetet ledde fram till ett förslag som antogs av riksstämman 2014 i Linköping. SHF sökte extra statsbidrag och beviljades 300 tkr för förberedelser under 2015, vilket gjorde det möjligt att tillsätta en projektledare, och sedan 1 mkr för arbetet under 2016. Utöver det extra statsbidraget på totalt 1,3 mkr har SHF använt den jubileumsfond som inrättades 2008 genom ett avtal med Länsförsäkringar Halland.

En styrgrupp tillsattes 2015 med Birger Svanström, Margareta Johansson, Conny Sandberg, Hans-Erik Qvarnström och generalsekreterare Jan Nordwall. Styrgruppen fick mandat att fatta beslut om justeringar av projektplan och budget samt följde upp arbetet under året. Projektledaren var föredragande i styrgruppen.

Vägledande för jubileet har varit tanken att skapa positiv uppmärksamhet kring hembygdsrörelsen genom att synliggöra medlemmarnas engagemang och insatser för det lokala kulturarvet

och föreningslivet. SHF har lagt stor vikt vid kommunikation och marknadsföring för att engagera lokala föreningar och regionala förbund att medverka i jubileet. En särskild jubileumslogotype togs fram som byggde på en utsmyckad variant av SHF:s logotype. Logotypen fick pryda profilmaterial som t-shirts, knappar, klistermärken, tatueringar, ballonger, kepsar, skyltar och flaggor. Föreningarna erbjöds en grunduppsättning gratis mot porto-kostnad och kunde beställa ytterligare produkter till förmånliga priser. SHF lät också jubileumslogotypen pryda hemsidorna Bygdebånd och Hembygd och tog fram foldrar och annat material som berättade om jubileet.

Stöd till regionala aktiviteter

Av jubileumsfondens kapital på 3 mkr avsattes 1 mkr i stöd till de regionala förbunden för att möjliggöra regionala arrangemang. Beroende på storlek på det regionala förbundet fördelades bidrag mellan 20 tkr och 60 tkr, till 22 regionala hembygdskommittéer:

Blekinge: 20 tkr för berättaraktiviteter på utvalda hembygdsgårdar.

Bohuslän, Västergötland och Göteborg: totalt 100 tkr för hembygdsmässa i Vårgårda.

Dalarna: 35 tkr för hembygds- och museimässa i samarbete med Dalarnas museum.

Gotland: 30 tkr för Alltingsdagar på Roma kungsgård.

Blekingebo visar gammal båt och norrbottningar bjuder på bröd under Hembygdens helg på Skansen.

Gästrike/Hälsinge: 35 tkr för digital berättarbudkavle.

Halland: 35 tkr för musikprogram för unga.

Heimbygda (Jämtland/Härjedalen): 35 tkr för ungdomsfestival på Jamtli.

Kalmar: 35 tkr för stadsfest i Kalmar.

Kronoberg: 35 tkr för föreläsning, evenemang och samlaraktivitet.

Medelpad och Ångermanland: 40 tkr för aktiviteter på läns museet i Härnösand.

Norrbottnen: 20 tkr för uppsökande aktiviteter i föreningarna.

Skåne: 60 tkr för aktiviteter med landskapstema.

Sörmland: 35 tkr för marknad, utställning, skolsamarbete och fototävling.

Uppland: 35 tkr för hembygd dag på Disagården.

Värmland: 60 tkr för aktiviteter på utvalda hembygdsgårdar.

Västerbotten: 20 tkr för medverkan i berättarfestival i Skellefteå.

Västmanland: 20 tkr för programaktiviteter och jubileumsutställning.

Öland: 20 tkr för utställningsprojekt på Ölands museum.

Örebro: 35 tkr för hembygd sfest och utställning.

SHF:s styrelse och kansli medverkade på flera av de större evenemangen, inte minst på Tångamässan som var de västsvenska förbundens gemensamma satsning. SHF deltog där med föredrag och en monter. Därutöver har samtliga hembygdsförbund bidragit med en mångfald aktiviteter. Dalslands

Hembygdsförbund höll en hembygd dag för sina föreningar i augusti. Stockholms läns Hembygdsförbund lade ned stort arbete i samband med SHF:s riksstämman i maj. Förbunden i Östergötland och Jönköpings län uppmärksammade också jubileet i kontakt med föreningarna och bidrog till genomförandet av Hembygdens helg på Skansen den 27–28 augusti.

Berättarprojektet Mötesplatser

SHF genomförde tillsammans med Nordiska museet ett berättarprojekt i syfte att synliggöra hembygd rörelsens betydelse som förmedlare av berättelser och bidra till museets dokumentationsarbete. Samarbetet med Nordiska museet sågs som ett tillfälle att stärka relationen mellan SHF och Sveriges främsta museum för kulturhistoria. Berättarprojektet fick tema Mötesplatser och föreningar och förbund har uppmanats att medverka till att skapa lokala och regionala berättaraktiviteter och att förmå medlemmar att mata in berättelser på Nordiska museets särskilda webbplats Minnen.se. En studiehandledning om berättande togs fram i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Hela projektet sjösattes med ett tvådagars evenemang på museet där första dagen bestod av föreläsningar och andra dagen var en öppen publik aktivitet kring berättande. Evenemanget gick av stapeln den 18 mars och på den Internationella berättardagen den 20 mars, som bjöd på föredrag av skådespelerskan Maria Lundqvist, författaren Mustafa Can och berättarprofilen Pelle Olsson. Dagens Nyheter,

FOTO: OLOV NORIN

FOTO: OLOV NORIN

Migrationsverket och berättarnätverket Fabula Storytelling var andra medverkande. Från Nordiska museet medverkade chefen Sanne Hoby Nielsen, arkivchefen Jonas Engman med flera. SHF var på plats för att presentera hembygdsrörelsen och generalsekreterare Jan Nordwall deltog i invigningen av arrangemanget.

SHF bedömer att berättarprojektet bidragit till lokala berättaraktiviteter runt om i hembygdsrörelsen. Insamlingen av berättelser till museets webbplats har dock inte motsvarat förväntningarna och SHF och Nordiska museet beslutade därför att förlänga aktiviteten till och med 2017.

Hembygdens helg på Skansen

Den 27–28 augusti hölls Hembygdens helg på Skansen. Arrangemanget utgjorde kulmen på årets firande och på ett intensivt samarbete med Skansen och de regionala hembygdsförbunden. Under en helg befolkades många av Skansens kulturmiljöer av hembygdsrörelsens medlemmar för att levandegöra kulturarvet för Skansens besökare. Arrangemanget, där 23 regionala förbund och sammanlagt 350 medlemsfunktionärer medverkade, var en stor organisatorisk utmaning för SHF och Skansen. Resultatet bedöms som mycket lyckat. Dagsaktiviteterna i Skansens miljöer lockade 16 000 besökare. Kulturminister Alice Bah Kuhnke besökte evenemanget på lördagen och fick möjlighet att möta många medlemmar från hela landet.

På lördagskvällen den 27 augusti var det hembygdsfest på Galejan, ett folkparksområde med tivoli, tombolastånd och dansbana på Skansenområdet.

FOTO: CHRISTINE OLSSON/JT

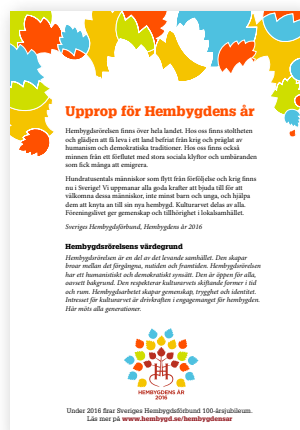
Över 600 personer deltog och fick ta del av tal från prins Carl Philip, som tillsammans med prinsessan Sofia representerade kungahuset, tal från SHF:s förbundsordförande Birger Swanström samt en rad musik- och dansframträdanden. Konferencier för scenprogrammet var hembygdsprofilen Leif Jacobsson från Malmköping. Kvällen bjöd på folkparksmingel med dans. Förutom prins Carl Philip och prinsessan Sofia fanns också celebra gäster från SHF:s samarbetspartners och andra vänner, både svenska och utländska, samt statliga myndigheter representerade.

Upprop och budkavle

Med inspiration från Hembygdens år 1986 spreds ett upprop inom hembygdsrörelsen som en budkavle.

SHF valde att inte organisera det som en rikstäckande aktivitet utan överlät till regionala förbund att ta egna initiativ till spridning av uppropet. Uppropet, som formulerades i en tid när Sverige under kort tid tog emot ett mycket stort antal flyktingar från mellanöstern, lyder som följer:

Hembygdsrörelsen finns över hela landet. Hos oss finns stoltheten och glädjen att få leva i ett land befriat från krig och präglad av humanism och demokratiska

traditioner. Hos oss finns också minnen från ett förflutet med stora sociala klyftor och umbäranden som fick många att emigrera.

Hundratusentals människor som flytt från förföljelse och krig finns nu i Sverige! Vi uppmanar alla goda krafter att bjuda till för att välkomna dessa människor, inte minst barn och unga, och hjälpa dem att knyta an till sin nya hembygd. Kulturarvet delas av alla. Föreningslivet ger gemenskap och tillhörighet i lokalsamhället.

Sveriges Hembygdsförbund, Hembygdens år 2016

Några förbund, däribland Ångermanland, Örebro och Värmland, lade stor vikt vid uppropet och lyckades sprida det till många av sina medlemsföreningar.

Jubileumsböcker

Hembygdsrörelsens eldsjälarna fick välförtjänt uppmärksamhet i jubileumsboken *Elds själar – 100 år med hembygdsrörelsen*. Initiativtagare till boken var Göran Furuland och Kjell Nilsson, hembygdsprofiler med många års engagemang bakom sig. Boken är en diger volym på 445 sidor i stort format som tematiskt presenterar en rad personer som gjort betydande insatser för hembygdsrörelsen under riksförbundets hundraåriga historia. Boken fick ekonomiskt stöd från Konung Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur, stiftelsen Längmanska kulturfonden och Kungliga Patriotiska Sällskapet's understödsfond och presenterades på riksstämman i maj.

Hembygdsrörelsen uppmärksammades i Riksarkivets årsbok 2016, *Den svenska socknen* som avhandlar socknens historiska betydelse för det svenska samhället och för hembygdsrörelsens uppkomst och utveckling. Maria Björkroth, Peter Olausson, Josef Rydén och Jan Nordwall var några av medförfattarna i antologin.

Även regionala förbunds årsböcker uppmärksammade SHF:s jubileum. Både Bohusläns och Gotlands årsböcker hade längre artiklar om SHF:s historia.

Andra aktiviteter där jubileet uppmärksammades

Utöver ovan nämnda initiativ har SHF tagit fasta på arrangemang som är återkommande för att uppmärksamma hundraårsjubileet. SHF var representerade på Museernas vårmöte i Linköping i april med ett seminarium tillsammans med Skansen och Nordiska museet. Årets riksstämman i Stockholm i maj fick en extra festlig inramning med hembygdsfesten i Nacka. SHF medverkade med föredrag på Folkrorelsernas arkivförbunds årsmöte i maj. SHF deltog på Landsbygdsriksdagen i Visby, som arrangeras av Hela Sverige ska leva där SHF är medlem. SHF svarade där för seminarieaktivitet och en monter i samarbete med Gotlands Hembygdsförbund. Under Almedalsveckan i juli deltog SHF med ett seminarium där frågan om hur kulturarvsarbetet ska finansieras ventilerades med landsantikvarien Lars Sjösvärd och förre landsantikvarien och ordföranden för Gotlands Hembygdsförbund Majvor Östergren. Moderator var SHF:s generalsekreterare Jan Nordwall. Seminariet blev också ett tillfälle för SHF att ge en första presentation av sin samlingsverksamhet. Riksantikvarieämbetets årliga höstmöte uppmärksammade SHF:s projekt *Ung hembygdsambassadör* och årets hedersutmärkelse tilldelades två hembygdsmedlemmar i Norrbotten för deras arbete med digitalisering.

Sveriges Hembygdsvän

Som ett led i jubileet lanserades under hösten en samlingskampanj till stöd för hembygdsrörelsens arbete med att bevara och utveckla det lokala kulturarvet. Bakgrunden är att det offentliga stödet till hembygdsrörelsen är otillräckligt och att det behövs privat finansiering, från privatpersoner likväl som företag. En projektledare med kunskap och erfarenhet av att utveckla insamling för andra organisationer anställdes under hösten på deltid. Ett samlingskoncept kallat Hembygdsvän togs fram. Styrelsen fastställde riktlinjer för insamlingen och förvaltningen av Hembygdsvän och administrativa resurser i form av en e-handelstjänst på hemsidan hembygd.se utvecklades. Insamlingen

lanserades i november. Målsättningen är att fonden ska generera ett kapital på minst 3 mkr innan medel kan fördelas till hembygdsföreningar för åtgärder som bevarar och utvecklar byggnader, samlingar eller arkiv samt som förbättrar tillgängligheten. Förutom insamlade medel ska fonden även kunna tillföras överskott från Hembygdsförsäkringen.

Utvärdering av Hembygdens år

Hembygdens år har utvärderats i två enkätundersökningar, en för regionala förbund och en för lokala föreningar. Resultaten av enkäten ger ett gott betyg åt jubileet och SHF:s arbete. De regionala förbundens aktiviteter har fått god spridning bland intresserad allmänhet, både genom att aktiviteterna lockat besökare och genom uppmärksamhet i lokal och regional press. Breda publika aktiviteter på teman som lokalhistoria, hantverk, mat, musik och traditioner samt aktiviteter för barn har synliggjort hembygdsvrörelsen som en levande folkrörelse med ett stort antal engagerade medlemmar. De regionala förbunden har bidragit med stora arbetsinsatser för att planera och genomföra de olika evenemangen samt för att nå ut till lokala föreningar. De regionala museerna har lämnat värdefulla bidrag till jubileet vilket än en gång bekräftar deras stora betydelse för hembygdsvrörelsen. De regionala förbunden ger också mycket gott betyg åt Hembygdens helg på Skansen och festen på lördagskvällen beskrivs överlag som en succé.

De lokala föreningarna har också på eget initiativ, uppmuntrade av SHF och regionala förbund, på många håll uppmärksammat hundraårsjubileet. En enkätundersökning visade att 70 procent av

föreningarna hade tagit fasta på jubileet i samband med sina aktiviteter under året. 27 procent uppgav att jubileet medfört ökad uppmärksamhet för föreningen lokalt och i media. 24 procent hade varit i kontakt med riksförbundet med anledning jubileet och kommentarerna i utvärderingen var övervägande positiva.

Uppmärksamhet i media

Hembygdens år uppmärksammades i 630 artiklar, både tryckta medier och hemsidor med ett annonsvärde på 31 mkr. Landsortspress stod för den övervägande delen, hela 90 procent. Endast 3 procent utgjordes av storstadspress medan övriga artiklar publicerades i stadsdelspress, fackpress och tidskrifter. Uppmärksamheten var som störst under perioden juli–september med en topp i samband med Hembygdens helg på Skansen. Flest artiklar publicerades i Västra Götaland följt av Kalmar och Skåne.

Hembygdsårets ekonomi

Jubileet finansierades huvudsakligen med SHF:s jubileumsfond på 3 mkr och ett extra statsbidrag på totalt 1,3 mkr. Andra intäkter under 2016 var försäljning av profilprodukter och deltagaravgifter. De huvudsakliga kostnaderna har bestått av kostnader för projektledartjänst, marknadsföring, inköp av profilmaterial, bidrag till regionala förbund samt evenemangskostnader. Eftersom SHF under året valde att satsa extra på marknadsföring och evenemang som görs även ett vanligt år, är det inte möjligt att helt separera kostnaderna för jubileet.

Hembygdens helg på Skansen.

Kulturarvsarbete 2016

Sveriges Hembygdsförbunds ändamål är enligt stadgarna att fördjupa och förmedla kunskap om hembygdens kultur- och naturarv, att skydda kulturarvet vid planering och förändring av samhället samt att göra kulturarvet tillgängligt för alla människor.

Hembygdsrörelsen en del av Sveriges immateriella kulturarv

I början av året fick SHF beskedet att hembygdsrörelsen förts upp på listan över Sveriges immateriella kulturarv. Beskedet lämnades av Institutet för språk och folkminnen som har regeringens uppdrag att sammanställa Sveriges bidrag till Unescos immateriella världsarvskonvention. Förslaget lämnades av SHF under 2015.

SHF:s uppdrag som företrädare gentemot staten

SHF har i uppdrag att företräda hembygdsrörelsen på riksplanet och har löpande kontakter med regeringen, främst Kulturdepartementet, och de statliga myndigheterna. SHF får statligt stöd som ideell miljöorganisation från Naturvårdsverket, som kulturmiljöorganisation från Riksantikvarieämbetet samt som amatörculturorganisation från Kulturrådet. Det statliga organisationsbidraget

från de tre myndigheterna uppgick 2016 till totalt 3 050 000 kr. Därutöver beviljades SHF extra anslag på 1 mkr av regeringen för jubileet.

SHF har under året även haft kontakter med Riksarkivet med anledning av årsboken Den svenska socknen. SHF har varit i kontakt med Jordbruksverket och tillskrivit samtliga länsstyrelser med anledning av investeringsstödet till hembygdsgårdarna och andra åtgärder inom EU:s landsbygdsprogram. SHF är representerat i landsbygdsprogrammets särskilda övervakningskommitté, som är regeringens högsta organ för uppföljning av programmet. SHF ingår numera också i Havs- och vattenmyndighetens dialoggrupp för vattenförvaltningen.

En samlad kulturarvspolitik

SHF har under verksamhetsåret lagt mycket arbete på att försöka påverka regeringens arbete med att utveckla en samlad kulturarvspolitik. SHF träffade kulturministern i februari och argumenterade för hembygdsrörelsens betydelse som en demokratisk kraft i lokalsamhället och pekade bland annat på behovet av utökad regionalt stöd och stöd för digitalisering av kulturarvet. SHF föreslog på mötet att Riksantikvarieämbetets projektstöd för arbetslivsmuseer borde vara öppet

även för hembygdsföreningar och arbetet med det agrara kulturarvet. SHF lämnade under våren ett omfattande yttrande på Museiutredningens betänkande som kritiserade flera av utredningsförslagen. Under hösten deltog SHF i två sakrådsmöten på Kulturdepartementet tillsammans med andra kulturarvsorganisationer och fick där möjlighet att argumentera för hembygdsrörelsens behov och tillfälle att presentera förslag. Regeringen presenterade mot slutet av hösten inriktningen på sin kulturarvspolitik i en lagrådsremiss. SHF noterar att regeringen har hörsammat förslaget om ett förstärkt projektbidrag från Riksantikvarieämbetet.

Nationell museistatistik

Under året hölls flera möten med Myndigheten för kulturanalys för att diskutera en nationell museistatistik som även omfattar små ideellt drivna hembygdsmuseer. SHF har bidragit med kunskap och ska 2017 samverka med myndigheten om en statistikenkät. Avsikten är att hembygdsrörelsens museer ska ingå i den nationella statistiken från 2018.

Arbete för kulturell mångfald

SHF:s ideologiska grundsyn betonar att hembygdsrörelsen är öppen för alla oavsett bakgrund. Under jubileumsåret spreds ett upprop i rörelsen där integrationsfrågan lyftes fram och Hembygdens helg var ett tillfälle att möta människor från hela världen på Skansen. SHF har också tagit fram information om hembygdsrörelsen på flera olika språk på hemsidan.

SHF var inbjudet till sakrådsmöte på Kulturdepartementet för att diskutera hat och hot mot kulturinstitutioner. Mötet leddes av kulturministern. Under hösten blossade en debatt upp i riksmidia om normkritik på museer. SHF bidrog till debatten genom medverkan i Sveriges Radio samt i en paneldebatt på en konferens som arrangerades av Statens kulturråd.

Filmprojekt

SHF beviljades 2016 2,5 mkr från Postkodlotteriets kulturstiftelse i bidrag för ett dokumentärfilmsprojekt med arbetstiteln "Sverige". I en serie om sex dokumentärfilmer ska sex aspekter på Sverige belysas varav en film ska behandla kulturarvet. Projektet är resultatet av att SHF 2012 inledde ett samarbete med dokumentärfilmsbolaget Film and Tell. SHF vill på detta sätt medverka till en fördjupad och nyanserad debatt om samhället och hur vi tacklar de utmaningar som integrationen av nya medborgare medför. Förutom SHF medverkar även Riksförbundet Sveriges museer, Historiska museet med flera.

Strategiskt kulturmiljöarbete

SHF har utvecklat arbetet med kulturmiljöfrågor och tagit fram ett program för hembygdsrörelsens samlade kulturmiljöarbete. Den europeiska landskapskonventionen är en viktig inspirationskälla i arbetet och stor betoning läggs vid kulturmiljöns sociala värde. Den övergripande målsättningen är att hela tiden öka hembygdsrörelsens möjligheter och färdigheter i att

- lära känna hembygdens kulturmiljöer och deras värden
- ta tillvara hembygdens kulturmiljöer och deras värden
- använda hembygdens kulturmiljöer och deras värden i den lokala utvecklingen
- medverka i och påverka landskapsförändring i hembygden
- ha koll på och påverka offentliga styrmedel och myndigheternas tillämpning av dem
- samverka med andra aktörer, även internationellt.

SHF har fört dialog med regionala hembygdsförbund om utformningen av programmet samt diskuterat programmet med företrädare för regioner och läns museer. SHF har även haft kontakt med Riksantikvarieämbetet angående tillgång till öppen kulturmiljödata, information om förvaltning av kulturmiljöer och myndighetens arkiv och bibliotek. SHF:s kulturmiljöråd har haft två möten under året där programmet har diskuterats. Programmet färdigställs och införs i hembygdsrörelsen under 2017.

EU:s landsbygdsprogram och investeringsbidrag för hembygdsgårdar

SHF har deltagit i slututvärderingen av det förra landsbygdsprogrammet, svarat på frågor från hembygdsföreningar om ansökan om bidrag, deltagit vid regionala hembygdsförbunds möten om landsbygdsprogrammet samt vid Övervakningskommitténs för landsbygdsprogrammets möten.

SHF har lämnat in tre ansökningar om projektstöd enligt Jordbruksverkets nationella utlysningar: En om fysisk tillgänglighet till natur- och kulturmiljöer i odlingslandskap och på hembygdsgårdar, en tillsammans med Östergötlands Hembygdsförbund om destinationsutveckling hembygdsgård och en tillsammans med Länsstyrelsen i Jönköpings län om hembygdsrörelsens tillgång till alla öppna myndighetsdata om natur- och kulturvärden. SHF deltar också som referens, aktör eller stöd till andra organisationers ansökan om projektbidrag. Vid årets slut hade inte Jordbruksverket fattat beslut om bidrag.

Älvrosgården på Skansen.

EU:s vattendirektiv och dess konsekvenser för kulturhistoriska landskapsvärden

SHF har arbetat intensivt för att analysera och följa konsekvenserna av tillämpningen av EU:s vattendirektiv inom den s.k. vattenförvaltningen, där värdefulla kulturmiljöer hotas med krav på biologisk återställning av vattendrag. SHF deltog vid Havs- och vattenmyndighetens möte i Tällberg om dialog inom vattenförvaltningen, och frågan har diskuterats i kontakt med regionala hembygdsförbund, andra organisationer, Kulturdepartementet, Riksantikvarieämbetet och flera länsstyrelser.

Skogens kulturmiljövärden

SHF har deltagit i styrgruppen för utveckling av regeringens nationella skogsprogram, och lämnat svar på remisser av de fyra arbetsgruppernas rapporter, som ligger till grund för utformningen av programmet.

SHF deltar löpande vid mötena i Skogsstyrelsens nationella sektorsråd för skog, och har också deltagit vid ett tillfälle i Skogsstyrelsens norra regions sektorsråd för skog, där ordföranden för Västerbottens Hembygdsförbund är ordinarie ledamot.

Kyrkligt kulturarv – gravvårdar

SHF har initierat en samverkansgrupp om gravvårdars bevarande med Svenska kyrkans kansli i Uppsala och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i Stockholm, där möten har hållits och rapporterats om i Bygd och natur, i vilken också tips och råd om hur hembygdsföreningar kan samverka lokalt med församlingarna har publicerats.

Utveckling av besöksnäringen

SHF var representerat på turismbranschens stora besöksnäringkongress i Göteborg i mars för att presentera hembygd rörelsen för besöksutvecklare från hela landet. Seminariet var i samarbete med Riksförbundet Sveriges museer och Riksantikvarieämbetet. SHF hade där möjlighet att informera om möjligheten att söka bidrag för investeringar i hembygdsgrändar från EU:s landsbygdsprogram.

SHF tecknade under året en ny avsiktsförklaring för samarbetet med Sveriges museer där besöksutveckling är en prioriterad samverkansfråga de närmaste åren. SHF har i samarbete med Östergötlands Hembygdsförbund gjort en ansökan om medel från Länsstyrelsen för destinationsutveckling i Östergötland.

Barn och skola

– Folkskolans 175 årsjubileum

Med anledning av att det 2017 är 175 år sedan folkskolan grundades, bjöd Lärarstiftelsen in till ett samarbete kring ett projekt med syfte att uppmärksamma jubileet. SHF har deltagit i planering av en större vandringsutställning samt en digital utställning. Föreningar och förbund har informerats om kommande jubileum och uppmanats att särskilt lyfta fram barn och skola i verksamheten under 2017. SHF gjorde även en förstudie för en flerårig satsning på barn och unga.

Ung hembygdsambassadör

Projektet Ung hembygdsambassadör, som påbörjades 2013, har fortsatt under 2016 med akviteter i nio föreningar. Projektet stöds av Svenskt Friluftsliv och är en möjlighet för föreningar att väcka ungdomars intresse för hembygdsföreningarnas verksamhet,

FOTO: OLOV NORIN

Teaterföreställning från Värmland under Hembygdens helg på Skansen.

något som många föreningar framfört önskemål om. Sedan starten har 13 hembygdsföreningar och ca 200 ungdomar deltagit i projektet. Under året fick projektet förnyad aktualitet genom åtgärder för asylsökande ungdomar. En grupp ungdomar deltog på Hembygdens helg på Skansen i augusti och en annan grupp har bildat en ungdomssektion i sin förening. Ung hembygdsambassadör uppmärksammades av Riksantikvarieämbetet med ett seminarium på det stora branschmötet under hösten. SHF höll i ett seminarium där två ungdomar medverkade för att berätta om sina erfarenheter av projektet.

Tillgänglighetsarbete

Arbetet för att förbättra förutsättningarna för personer med olika funktionsnedsättningar att ta del av hembygdsrörelsen och kulturarvet har fortsatt under året. Arbetet har bedrivits med besök på plats för att inventera behov och föreslå åtgärder, samt

Unga hembygdsambassadörer i Harakers hembygdsförening, Västmanland.

genom rådgivning per telefon och e-post. Styrelsen gör bedömningen att arbetet bör utvecklas i strategisk riktning för att i samverkan med museer och andra aktörer få så stor spridning som möjligt.

Samarbete med släktforskningen

SHF slöt under året en avsiktsförklaring om utvecklat samarbete med Sveriges släktforskarförbund. Avsikten är bland annat att främja lokalt samarbete mellan hembygdsföreningar och släktforskarföreningar.

Besvarade remisser under 2016

- Riksantikvarieämbetets rapport Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena, Kulturdepartementet
- Gestaltad livsmiljö (SOU 2015:88), Kulturdepartementet
- Ny museipolitik (SOU 2015:89), Kulturdepartementet
- Statens kulturråds delredovisning om kulturverksamheter i vissa bostadsområden, Kulturdepartementet
- Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, 2015 års betaltjänstutredning (Fi 2015:2), Finansdepartementet
- Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13), Kulturdepartementet
- Uppdatering av föreskrifter om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt stöd för lokalt ledd utveckling, Jordbruksverket
- PM "Underlag inför hearing 5 oktober. Regeringsuppdrag om värdefulla Skogar". Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen
- Underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram, Näringsdepartementet

Välklädda hälsingar tar en "groupie" vid Moragården på Skansen.

Kommunikation

Sveriges Hembygdsförbund i media
 Grundbudskapet i SHF:s arbete med PR är "Hembygdsrörelsen är en av Sveriges största folkrörelser, vårt arbete är viktigt för den lokala identiteten och har betydelse för utveckling av lokalsamhället". Resultatet av SHF:s PR-arbete under 2016 var 440 artiklar. Resultatet är en kraftig ökning från 2015 års resultat med 260 artiklar. Det främsta skälet till ökningen är att 100-årsjubileet uppmärksammats i rapporteringen om föreningarnas, regionens och riksförbundets aktiviteter. Antalet artiklar som nämnde 100-årsjubileet var totalt 630.

SHF:s hemsidor hembygd.se och bygdeband.se

SHF:s hemsidor har stor betydelse som medlemsförmån och gemensam digital entré till hembygdsrörelsens många föreningar. Hembygd.se fortsätter att växa och i slutet av året hade 1 400 föreningar tecknat avtal för hemsidan. Cirka 1 800 individuella användare arbetar med att administrera och publicera material. Antalet unika besök per månad var i genomsnitt cirka 64 000. Supporttjänsten för hembygd.se lades i september ut på extern konsult.

Bygdeband fortsätter att utvecklas starkt. Antalet föreningar som tecknat avtal ökade under 2016 från ca 560 till 630. Antalet unika besök per månad var i genomsnitt cirka 75 000 per månad. Support och information om Bygdeband tillhandahålls genom avtal med Släktforskarnas Hus AB i Leksand. Utöver det har Släktforskarnas Hus hållit informationsträffar i samarbete med regionala förbund och Vuxenskolan samt i sin egen verksamhet erbjudit kurser mot ersättning.

SHF bedömer att det finns behov av större investering i hemsidorna och gav under hösten i uppdrag åt konsult att analysera förutsättningarna för en sammanslagning av de båda webbplatserna. Bygdeband drar fler besökare än hembygd.se och det är en fördel om dessa besökare också får information om hembygdsrörelsens föreningsliv och aktiviteter. En gemensam hemsida skulle också underlätta för utbildning av medlemmar och ge bättre kostnadskontroll. Utvecklingsbehoven bedöms särskilt stora för hembygd.se på grund av vissa problem med bristande funktionalitet.

Tidskriften **Bygd och natur**

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år och tar upp aktuella teman. Upplagan är ca 11 000

exemplar. Varje förening har rätt till fem kostnadsfria prenumerationer och kan teckna ytterligare för 150 kr per år. SHF debiterar dock endast 100 kr per prenumeration vilket betyder att föreningen har möjlighet att tjäna pengar på försäljning av prenumerationer. Redaktör är Yvonne Nenander. Ansvarig utgivare är Jan Nordwall. Till stöd för arbetet finns en redaktionsgrupp inom SHF:s kansli som bidrar med kunskap om lämpliga teman där Bygd och natur genom olika artiklar kan skapa fördjupning i frågor som SHF arbetar med under året. Bygd och natur har även en debattsida under hembygd.se.

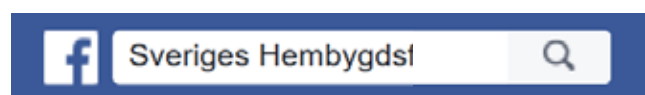
Nyhetsbrev

SHF ger ut ett månatligt nyhetsbrev via e-post. Brevet är tillgängligt för alla som är intresserade

av SHF:s verksamhet och hade vid årsskiftet 4 000 prenumeranter. Nyhetsbrevet är en viktig informationskanal och kompletterar Bygd och natur med aktualiteter som tidskriften har svårt att förmedla på grund av en långsammare utgivningstakt. SHF ser det som viktigt att antalet prenumeranter ökar.

Facebook

SHF administrerar flera sidor på Facebook. Den publika sidan för Sveriges Hembygdsförbund hade i december ca 1 500 följare. Den publika sidan för Bygdeband hade 950 följare. Därutöver finns sidor för olika grupper som också administreras av SHF.

Medlemsservice

Hembygdsförsäkringen

Alla SHF:s medlemsföreningar omfattas av grundförsäkringen medan egendomsförsäkring för byggnad och lösöre kan tecknas som tillval till förmånligt pris. Försäkringsgivare är sedan 2005 Länsförsäkringar Halland. Det praktiska arbetet utförs på SHF:s uppdrag av företaget Föreningsförsäkringar i Varberg. En upphandling gjordes under året och styrelsen beslutade efter förhandling att teckna ett nytt avtal med Länsförsäkringar för perioden 2017–2019 med möjlighet till ytterligare ett års förlängning. En avsiktsförklaring där de väsentliga villkoren beskrev undertecknades under året. På grund av skadefallet under de senaste åren innebär det nya avtalet en premiehöjning, men samtidigt ges förmånliga rabatter för föreningar som gör skadeförebyggande åtgärder för brand, vattenskador och inbrott.

Rådgivning och information

Kansliet har under året svarat för rådgivning och information till hembygdsföreningar inom en mängd olika frågor. SHF:s personal har kompetens för arbete med tillgänglighet, barn- och ungdomsverksamhet, natur- och miljöfrågor, arkiv och digitalisering, upphovsrätt med mera. Kansliet får också frågor om stadgar, årsmöte och styrelseformer. Mer komplicerade frågor har hänskjutits till SHF:s juridiska rådgivare. Satsningen på 80 miljoner kronor i EU:s landsbygdsprogram för investeringar i hembygdsgårdar, har resulterat i frågor om villkor och ansökningsförfarande.

Upphovsrättsavtal

Avtalet mellan STIM och SHF innebär att SHF ersätter STIM för föreningarnas musikanvändning under högtiderna valborg, nationaldagen, midsommar och adventsfiranden. SHF har informerat om möjligheten att samarbeta med Vuxenskolan och andra studieförbund kring musikarrangemang vid andra tillfällen.

Studiematerial

En ny studiehandledning om berättande, *Berätta mer*, presenterades under året. SHF kan därmed erbjuda ett varierat utbud av småskrifter som lämpar sig väl för studiecirkel i egen regi eller i samarbete med Vuxenskolan, med vilka SHF har ett samverkansavtal. Riksarkivets årsbok *Den svenska socknen* rekommenderas också som lämplig för studiecirkel i lokalhistoria.

Sagostund i Bollnässtugan på Skansen.

Organisations- och utvecklingsarbete

En central uppgift för SHF är att tjäna som mötesplats för diskussion om hur hembygdsrörelsen kan utvecklas för att svara mot samtidens utmaningar. Goda kunskaper om hembygdsrörelsens verksamhet är en förutsättning för framgångar i arbetet. Hembygdsrörelsen kan genom SHF också samla resurser för kostnadskrävande satsningar som ökar medlemsnyttan.

Vision för hembygdsrörelsen 2030

Riksstämman i Falun i maj 2015 gav styrelsen i uppdrag att leda arbetet med att ta fram en vision för hembygdsrörelsen under jubileumsåret, för beslut på riksstämman 2017. Tanken var att dra nytta av den ökade kontakten med medlemmar under jubileumsåret för att diskutera hembygdsrörelsens framtid. En arbetsgrupp tillsattes av styrelsen för att leda visionsarbetet. En enkät skickades ut till samtliga föreningar i slutet av 2015 med sista svardatum i april 2016. Visionen diskuterades på konferens för de regionala förbundens ordförande i februari. Enkätsvaren från föreningarna redovisades på ett seminarium på riksstämman i Stockholm där även Riksantikvarieämbetet och Sveriges museer deltog för att berätta om sitt visionsarbete. Två alternativa förslag till vision skickades under hösten ut på remiss till föreningar och förbund och diskuterades på höstmötet för de regionala förbunden i november. Arbetsgruppens förslag till

vision diskuterades sedan också på ordförandekonferensen i februari 2017.

Statistik över hembygdsrörelsen

SHF har riksstämmans uppdrag att svara för samordning av statistikarbetet inom rörelsen och inhämtar årligen uppgifter om ideell tid, antal evenemang och antal besökare. Därutöver ställs ytterligare en fråga om ett särskilt ämne. Statistikinsamlingen sker digitalt. 2016 rörde frågan föreningarnas kontakter och eventuella samarbete med skolan de senaste fem åren. På grund av brist på tillgång till e-postadresser omfattade statistiken inte samtliga län. Bedömningen är att statistiken trots det ger hög tillförlitlighet.

Resultat av statistik 2016, avseende hembygdsföreningarnas verksamhet 2015:

- Den ideella tiden i föreningarna uppgick till 3,6 miljoner timmar, vilket motsvarar ett ekonomiskt värde på nära 800 mkr (EU-norm 220 kr/timme).
- Antalet besökare uppskattas till runt 4,5 miljoner.
- Antalet evenemang uppgick till 28 100.
- 65 % har haft kontakt med skolan under de senaste fem åren
- 54 % har samlingar med skolföremål
- 46 % har haft samarbete med skolan de senaste fem åren

Konferenser och möten

Ordförandeträff 16 februari i Stockholm.

Höstmöte: Årets möte ägde rum 17–18 november i Stockholm och diskuterade arbetsgruppens förslag till vision för hembygdsrörelsen 2030.

Konsulentmöte 26 april i Stockholm.

Riksstämman

Årets stämman hölls i Stockholm 21 maj.

Stockholms läns Hembygdsförbund stod som värd. Invigningstalare var landshövding Chris Heister och ordförande för Stockholms läns Hembygdsförbund Anita Lundin. Temat för seminarierna var Vision 2030 med Knut Weibull, överantikvarie från Riksantikvarieämbetet, samt Stina Westerberg som företrädde Riksförbundet Sveriges museer. Seminariepasset avslutades med en gemensam debatt på temat. Hembygdsfesten ägde rum i Fisksätra. Teman för söndagens två hembygdsresor 22 maj var Ett Stockholm i förändring och Resa i historien.

Utmärkelser

SHF:s plakett för rik gärning i hembygdsvårdens tjänst:

Leif Brunnegård, Vårgårda.

Lars Israelsson, Bastuträsk.

Håkan Liby, Uppsala. Utdelades vid senare tillfälle.

Verna Rydén, Kungälv. Utdelades postumt.

Bruno Tjärvar, Loftahammar. Utdelades vid senare tillfälle.

Årets hembygdsbok:

Marielunds vänner i Uppland för boken *Marielund - Sommardröm vid Uppsala*.

Årets hembygdsförening:

Som en aktivitet under Hembygdens år delade SHF för första gången ut priset Årets hembygdsförening och med anledning av jubileet delades priset ut till

FOTO: CHRISTINE OLSSON/TT

Årets hembygdsföreningar mottar pris av prinsessan Sofia, vid hembygdsfesten på Skansen.

tre föreningar. Prisceremonin var i anslutning till hembygdsfesten på Skansen och priset delades ut av prinsessan Sofia till Bureå Hembygdsförening i Västerbotten, Fagersta-Västansfors Hembygds- och fornminnesförening i Västmanland samt till Snöstorps Hembygdsförening i Halland.

Internationellt arbete

SHF är ansluten till Civilscape, Europa Nostra och Swedish Council of America. SHF mottog i september en delegation från Finlands svenska hembygdsförbund för att diskutera samarbete. Förbunden beslöt att sluta en avsiktsförklaring. SHF:s förbundsordförande Birger Svanström och styrelseledamoten Bo Nilsson deltog på hembygdsdagar i Närpes på inbjudan av det svenska förbundet.

Arbetsgrupper och råd

Arbetsgruppen för förstärkning och erfarenhetsutbyte mellan SHF och regionala förbund: Jan-Olof Berglund, Sven Jensén, Margareta Johansson, samtliga SHF:s styrelse, samt Jan Nordwall, SHF:s kansli.

Styrgruppen för Hembygdens år:

Margareta Johansson, Hans-Erik Qvarnström, Conny Sandberg, Birger Svanström, samtliga SHF:s styrelse samt Jan Nordwall och Helena Hammar-skiöld, SHF:s kansli.

Ekonomigruppen:

Conny Sandberg, SHF:s styrelse, Nils Westling, förtroenderevisor, KPMG, revisor och redovisningskonsult samt Jan Nordwall, SHF:s kansli.

Arbetsgrupp för visionsarbetet:

Sven Jensén och Kjell Gustafsson, båda SHF:s styrelse, samt Lena Landin, ordförande Ångermanlands Hembygdsförbund.

Jury för Årets hembygdsbok:

Eva Fredriksson, Lars Grimbeck och Owe Norberg.

Lokalthistoriskt råd:

Sven Jensén och Bo Nilsson, båda SHF:s styrelse, Peter Olausson, arkivarie vid Karlstads universitet, samt Michael Lehorst och Jan Nordwall, SHF:s kansli.

Kulturmiljövårdsråd:

Anders Glimskär, SLU, Sven Jensén, Skånes hembygdsförbund, Linda Lindblad, Hantverkslaboratoriet, Gabriele Prenzlau-Enander, SHF:s styrelse, Carl-Johan Stillström, Jönköpings Hembygdsförbund, Johanna Ulfsson, Sundsvalls kommun, Heidi Vassi, Länsstyrelsen Kronoberg samt Viktoria Hallberg och Michael Lehorst, SHF:s kansli.

Försäkringsråd: Margareta Johansson, SHF:s styrelse, Ingegärd Hagelin, Skåne och Lisbeth Svensson, Kalmar samt Jan Nordwall, SHF:s kansli. Rådet hade inga möten under året på grund av upphandling och omförhandling av gruppavtalet med Länsförsäkringar Halland.

Bygdebandsråd: Barbro Andrell, Ingmari Ekman, David Fogelberg, Mats Hedblom, Björn Jönsson, Per Norberg och Conny Sandberg, SHF:s styrelse, samt Olov Norin och Jan Nordwall, SHF:s kansli. Rådet hade inga möten under 2016.

Referensgrupp för barn och skola: Sara Williamsson och Marika Russberg som är konsulenter, Sven-Åke Mökander, vice ordförande i Västergötlands Hembygdsförbund och Birgitta Biesheuvel, sammankallande i Stockholms läns Hembygdsförbunds barn- och ungdomsgrupp samt Emelie Wengse, ung hembygdsambassadör och ungdomsansvarig i Åkersberga hembygdsförening.

Kansli och personal

Jan Nordwall, generalsekreterare

Marianne Grop, sekreterare

Gunnar Häger, konsulent

Viktoria Hallberg, konsulent

Michael Lehorst, kulturmiljöstrateg

Olov Norin, kommunikatör

Yvonne Nenander, redaktör

Anna Tiles, webbadministratör (t o m 31 augusti)

Sabina Östborg Larsson, kanslist

Helena Hammarskiöld, projektledare jubileet (t o m 31 november)

Patrik Haggren, projektledare insamling

SHF är ansluten till IDEA, arbetsgivarförbund för ideella organisationer och tillämpar kollektivavtal.

På uppdrag av styrelsen genomfördes under hösten en utvärdering med målet att kartlägga nuläget inom SHF:s kansli, att identifiera utvecklingsbehov och ge rekommendationer som kan bidra till att säkerställa en väl fungerande riksorganisation, handlingsberedskap inför framtida behov och en höjd kompetens inom organisationen kring styrning och ledning. Utvärderingen slutfördes i ingången av 2017.

SHF:s representation

SHF har formell representation i ett flertal organisationer där samverkan sker i vissa fall. Under 2016 har SHF främst samverkat med Ideell kulturallians och Länsmuseernas samarbetsråd. Representationen i olika myndighetsgrupper bedöms samtliga som

viktiga för att lyfta fram kulturmiljöintresset och påverka myndigheternas tillämpning av regelverk. Deltagandet i olika referensgrupper ger tillgång till nätverk och möjligheter att utbyta kunskap och erfarenheter som kan leda till information och rådgivning gentemot medlemmarna.

Organisationer

Alma Folkhögskola: Jan Nordwall

Bridging Ages: Gabriele Prenzlau-Enander, Viktoria Hallberg

Civilscape: Sven Jensén och Michael Lehorst

Europa Nostra: Gabriele Prenzlau-Enander, Jan Nordwall

Folkrorelsernas Arkivförbund: Peter Olausson och Jan Nordwall

Folkrorelsernas Konstfrämjande: Jan Nordwall

Ideell Kulturallians: Conny Sandberg, Jan Nordwall, Sven Jensén

Kultur och Näringsliv: Jan Nordwall

Hela Sverige ska leva: Birger Svanström, Anna-Karin Andersson, Bo Nilsson

Länsmuseernas samarbetsråd: Conny Sandberg, Kjell Gustafsson

Rikskommittén Sveriges Nationaldag: Hans-Erik Qvarnström

Swedish Council of America: Peter Olausson, Jan Nordwall

Myndighetsrepresentation

Regeringens partsgemensamma råd för det civila samhället: Conny Sandberg

Skogsstyrelsens nationella sektorsråd för skogliga frågor: Michael Lehorst, ordinarie, Bo Nilsson, ersättare

Programrådet för nationellt skogsprogram: Birger Svanström

Övervakningskommittén för EU:s landsbygdsprogram: Gabriella Lönngren, ordinarie, Michael Lehorst, ersättare

Referensgrupper

Future Forests: Viktoria Hallberg

Hantverkslaboratoriet: Kjell Gustafsson, Viktoria Hallberg, Michael Lehorst

Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, vetenskapligt råd för skogs- och lantbrukshistoria: Jan Nordwall

NAMSA, Naturhistoriska museers samarbetsorganisation: Viktoria Hallberg, Bo Nilsson

Kjell Gustafsson visar liar under Hembygdens helg på Skansen.

Uppföljning av motioner

1. Arkivdepåer för hembygd föreningar (stämman 2014)

SHF har påbörjat arbete med en reviderad handledning för arbete med lokala arkiv som även ska fungera som stöd i arbetet med Bygdebänd. Styrelsens förslag till verksamhetsinriktning innebär en tydligare prioritering av hembygd rörelsens arkivarbete samt ökad samverkan med arkivinstitutioner.

2. Sotning av kulturhistoriska byggnader på hembygdsgårdar (stämman 2016)

SHF kan inte ännu redovisa något resultat gällande justerade sotningsbestämmelser. Frågan ingår i SHF:s kulturmiljöprogram och vi avser att återkomma i frågan senast till riksstämman 2018.

3. Angående ökad utdelning av medel till hembygd föreningar (stämman 2016)

SHF har under 2016 i samtal med både kulturministern och statssekreteraren argumenterat för behovet av ett utökat statligt anslag för kulturmiljövård. Vi konstaterar att regeringen inte velat höja det anslaget men förstärkt och breddat bidraget som fördelas av Riksantikvarieämbetet för arbetslivsmuseer så att hembygd föreningar kan söka. SHF har också gjort ansträngningar för att förmå länsstyrelserna att minska på kravet på offentlig medfinansiering gällande det särskilda investeringsbidrag som finns som åtgärd i EU:s

landsbygd program, tyvärr utan framgång. SHF kommer att fortsätta arbetet med att påverka staten till ökade anslag för kulturmiljöåtgärder för hembygd föreningar. SHF har 2016 också inrättat Sveriges Hembygd sfond för att på sikt kunna fördela projektbidrag till hembygd föreningarnas bevarandeåtgärder med privata medel.

4. SHF måste stötta hembygd föreningar som arbetar i databaser som Sofie och Primus (stämman 2016)

SHF har under hösten fört samtal med Västerbottens museum om förutsättningar för en överenskommelse om lägre pris för föreningar. Samtalen har inte resulterat i någon prissänkning under 2016. SHF:s inställning är att de regionala museerna har ett grundläggande ansvar för att bistå hembygd rörelsen i digitaliseringen av kulturarvet. Samtidigt är det viktigt att hembygd rörelsen tar ett självständigt ansvar för att värdera vad som ska digitaliseras och varför, samt vad av det digitaliserade materialet som även ska göras tillgängligt via internet. SHF:s uppgift är att företräda hembygd rörelsen nationellt och kan därmed företräda föreningarnas intressen gentemot aktörer som verkar över hela landet, vilket till exempel Västerbottens museum gör med SOFIE, samt gentemot Riksantikvarieämbetet som har fått uppdraget att vara en museimyndighet.

SHF:s styrelse 6 april 2017

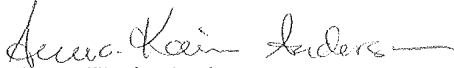
Stockholm 6 april 2017

Sveriges Hembygdsförbunds styrelse

Birger Svanström, förbundsordförande

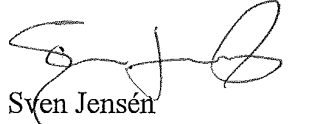

Margareta Johansson, 1:e vice förbundsordförande

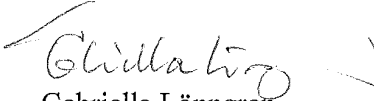

Conny Sandberg, 2:e vice förbundsordförande

Anna-Karin Andersson

Jan-Olof Berglund

Kjell Gustafsson

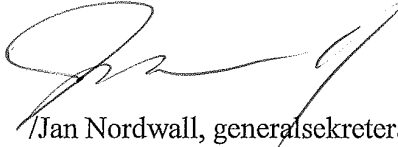

Sven Jensen

Gabriella Lönngrén

Bo Nilsson

Maria Norrfalk

Gabriele Prenzlau-Enander

Jan Nordwall, generalsekreterare

Årsredovisning

Räkenskapsåret
20160101–20161231
802006-2181

Innehåll:

Förvaltningsberättelse

Resultaträkning

Balansräkning

Redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Noter

Underskrifter

Förvaltningsberättelse 2016

Sveriges Hembygdsförbunds (SHF) ändamål är att fördjupa och förmedla kunskap om hembygdens kultur- och naturarv, att skydda kulturarvet vid planering och förändring av samhället samt att göra kulturarvet tillgängligt för alla människor.

Allmänt om verksamheten

Antalet föreningar anslutna till SHF och de 26 regionala hembygdsförbunden uppgick den 31/12 till 2043 (2050). Antalet individuella medlemskap beräknas till ca 425 000 (425 000).

Främjande av ändamål

SHF firade under året hundraårsjubileum. Fokus låg på större centrala aktiviteter samt på att uppmuntra föreningar och förbund att uppmärksamma jubileet lokalt och regionalt. Centralt har SHF samarbetat

med Nordiska museet om ett berättarprojekt och ett evenemang på museet i samband med Internationella berättardagen 20 mars. En stor insats gjordes med evenemanget Hembygdens helg den 27–28 augusti som genomfördes i nära samarbete med Skansen och SHF:s regionala förbund. Jubileet uppmärksammades också på Landsbygdsriksdagen i Visby, under Almedalsveckan samt på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg.

I övrigt lades stor vikt vid att sprida jubileet lokalt och regionalt. Föreningar erbjöds profilmaterial och de regionala hembygdsförbunden fick extra medel från SHF:s jubileumsfond för egna aktiviteter. Jubileet finansierades av SHF:s jubileumsfond och extra statsbidrag. Av Jubileumsfondens kapital på 3 mkr användes 850 tkr under 2015 och resterande 2 150 tkr under 2016. Kulturdepartementet

beviljade 1 mkr i extra bidrag som fördelades av Statens kulturråd. Pengarna har huvudsakligen finansierat projektledning, marknadsföring, evenemang och bidrag till regionala hembygdsförbund.

Utöver hundraårsjubileet har SHF vidareutvecklat arbetet med kulturmiljöfrågor och tagit fram ett kulturmiljöprogram för spridning inom organisationen. Regeringens arbete med en samlad kulturarvspolitik har varit en fråga av stor betydelse. SHF har haft representation i regeringens sakråd tillsammans med andra kulturarvsorganisationer och sökt påverka regeringens politik i positiv riktning för hembygdsrörelsen och det lokala kulturarvet.

Väsentliga händelser

SHF beviljades 2,5 mkr från Postkodlotteriets Kulturstiftelse för delfinansiering av ett dokumentärfilmsprojekt med arbetsnamnet Sverige. En första utbetalning på 1 mkr gjordes till SHF i december och fördelades oavkortat till filmbolaget Film and Tell med vilket SHF slutit samarbetsavtal. SHF har åtagit sig att försöka utverka visningar av filmerna i hembygdsföreningar.

SHF har under 2016 börjat bygga upp en insamlingsverksamhet till stöd för kulturarvet. En fond har inrättats för ändamålet, Sveriges Hembygdsfond, och målet är att fonden ska ha ett samlat kapital på 3 kr innan bidrag kan fördelas. Förutom insamling från privatpersoner och företag ska även överskott från Hembygdsförsäkringen kunna överföras till fonden. Styrelsen beslutade tilldela fonden ett startkapital om 1 mkr. Föreningar ska sedan kunna söka bidrag för bevarande och utveckling av byggnader, samlingar, arkiv samt åtgärder som ökar tillgängligheten. Beslutet att SHF ska bedriva insamling fattades av 2014 års riksstämman.

Gruppavtalet med Länsförsäkringar Halland löpte ut under 2016 och SHF uppdrog åt Föreningsförsäkringar AB att göra en upphandling som resulterade i ett nytt avtal med LF Halland. Det nya avtalet löper 2017–2019 med möjlighet till ett års förlängning. Avtalet medför en premiehöjning men också förmånliga rabatter för föreningar som genomför skadeförebyggande åtgärder. Föreningsförsäkringar AB har från 2016 ett utökat uppdrag att svara för bokföring av Hembygdsförsäkringens ekonomi vilket innebär att SHF inte längre särredovisar försäkringen i sin verksamhet. Eget kapital från Hembygdsförsäkringen redovisas fr om 2016 som en del av SHFs eget kapital. Förändringen har gjort i syfte att förenkla administrationen och påverkar inte SHF:s kontroll av försäkringens ekonomi.

SHF:s hemsidor hembygd.se och bygdeband.se fortsätter att växa i antal föreningar och material. Webbsupporten för hembygd.se lades under året ut på det externa konsultföretaget Viggeby data. Supporten för bygdeband.se sköts som tidigare av Släktforskarnas Hus.

Styrelsen konstaterar att det är resurskrävande för SHF att driva två stora hemsidor med ett stort antal användare. Viggeby data fick under hösten därför i uppdrag att analysera förutsättningarna för att slå samman hemsidorna till en. Uppdraget redovisas under ingången av 2017.

Till följd av extra statsbidrag, en första delutbetalning av projektbidrag från Postkodlotteriet, upplösningen av Jubileumsfonden och deltagaravgifter i samband med jubileet, ökade omsättningen i förbundet till 15,3 mkr (11,6 mkr). I syfte att stärka likviditeten avyttrades innehavet i Godfond (tidigare Eldsjälfonden) som förvaltats av SPP. Årets rörelseresultat på -121,5 tkr är bättre än det budgeterade rörelseresultatet på -692 tkr och tack vare finansiella intäkter blev årets resultat positivt.

Risker och förväntan

Den statliga finansieringen i form av årligt verksamhetsbidrag har minskat i relativa tal från 35 till 28 procent efter höjningen av medlemsavgiften. Sannolikt ligger nästa höjning av avgiften flera år framåt i tiden vilket medför risk för en krympande ekonomi de kommande åren till följd av löpande kostnadsökningar för personal, varor och tjänster. Insamlingen bedöms dock ha en positiv inverkan på SHF:s varumärke på lång sikt vilket kan bidra till att fler föreningar ansluter sig. Åtgärder görs för att effektivisera administrationen och få bättre kontroll över kostnader för SHF:s hemsidor och den ekonomiska redovisningen. Bedömningen är att SHF bör ha finansiell beredskap för större investeringar i IT-utveckling vart tredje år. SHF eftersträvar extern finansiering genom olika projekt som ligger i linje med organisationens prioriteringar och verksamhetsinriktning. Försäljningen av olika produkter under jubileumsåret tyder på en god efterfrågan och SHF planerar därför att utveckla försäljningen vilket kan öka intäkterna.

Resultatdisposition

Styrelsen föreslår att balanserat resultat 1 176 510 kr disponeras så att 600 000 kr tillförs posten Hembygdsförsäkringen, att 300 000 kr tillförs posten Investeringsfond och att 276 510 kr balanseras i ny räkning.

SHF:s styrelse 6 april 2017

Årsredovisning

Resultaträkning (belopp i kr)	Not	2016-01-01 –2016-12-31	2015-01-01 –2015-12-31
Intäkter			
Medlemsavgifter		5 636 773	5 626 591
Verksamhetsanslag		4 050 000	3 350 000
Bidrag		1 010 630	-
Försäljning och medlemservice		1 136 232	594 267
Upplösning avsättning		2 362 412	850 000
Övriga rörelseintäkter	1	1 814 409	1 200 222
		<hr/> 16 010 456	<hr/> 11 621 080
Kostnader			
Information, service och evenemang	2	-5 786 397	-2 865 275
Administration	3	-2 547 762	-1 918 896
Organisation och förvaltning	4,5	-686 259	-707 474
Personalkostnader	6	-5 527 158	-5 506 933
Projektkostnader		-1 000 000	-907 240
		<hr/> 462 880	<hr/> -284 738
Rörelseresultat			
Resultat från finansiella poster			
Resultat från värdepapper		738 909	449 761
Ränteintäkter		99	254
Räntekostnader		-6 734	-975
		<hr/> 1 195 154	<hr/> 164 302
Resultat efter finansiella poster			
		1 195 154	164 302
Resultat före skatt			
		1 195 154	164 302
<hr/>			
Årets resultat		1 195 154	164 302

Balansräkning (belopp i kronor)	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Finansiella anläggningstillgångar	7		
Övriga långfristiga fordringar		-	2 250 181
		-	2 250 181
Summa anläggningstillgångar		-	2 250 181
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		76 883	66 869
Övriga fordringar		245 689	202 097
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		398 663	205 763
		721 235	474 729
Kortfristiga placeringar	8		
Övriga kortfristiga placeringar		4 691 056	4 504 069
		4 691 056	4 504 069
Kassa och bank		1 903 027	456 982
Summa omsättningstillgångar		7 315 318	5 435 780
SUMMA TILLGÅNGAR		7 315 318	7 685 961

Balansräkning forts.	Not	2016-12-31	2015-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	9		
Fonderade medel		4 431 687	766 350
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat resultat		-18 644	-172 317
Årets resultat		1 195 154	164 303
		1 176 510	-8 014
Summa eget kapital		5 608 197	758 336
Avsättningar			
Reserveringar		-	606 800
Jubileumsfond		-	2 150 000
		-	2 756 800
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		390 357	405 945
Övriga skulder	10	159 177	2 550 401
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	11	1 157 587	1 214 479
		1 707 121	4 170 825
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		7 315 318	7 685 961

Redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Belopp i kr om inget annat anges

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Fordringar har upptagits till det belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärdet där inget annat anges.

Reserveringar redovisas fr o m 2016 inom eget kapital som ändamålsbestämda medel då de inte bedöms uppfylla kriterierna för avsättning.

Redovisningsprinciperna är i övrigt oförändrade.

Värderingsprinciper

Bidrag

Ett offentligt bidrag som inte är förknippat med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när villkoren för att få bidraget uppfyllts. Ett offentligt bidrag som är förenat med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när

prestationen utförs. Om bidraget har tagits emot innan villkoren för att redovisa det som intäkt har uppfyllts, redovisas bidraget som en skuld.

Redovisning av intäkter

Medlemsavgifter omfattar inbetalningar för medlemskap i organisationen. Medlemsavgifter redovisas vid inbetalning från medlemmen och intäktsredovisas över den tidsperiod som avses. Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället.

Prenumerationer redovisas som intäkt linjärt över prenumerationstiden.

Värdering av placeringar

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Noter	20160101–20161231	20150101–20151231
Not 1 Övriga rörelseintäkter		
Bidrag och ersättning för personal	470 809	565 382
Hysesintäkter	143 600	184 840
Hembygdsförsäkringen	1 200 000	450 000
Summa	1 814 409	1 200 222
Not 2 Information, service och evenemang		
Bygd och Natur, tidsskriften	402 643	429 884
Information och PR	412 882	315 826
Medlemsavgifter	78 757	57 136
Bygdebånd	388 992	788 973
Hemsidan	465 035	223 271
Konsultverksamhet	110 926	144 057
Inköp	473 240	32 676
Upphovsrättlicensiering	109 452	109 452
Evenemang	2 434 630	-
Premier Grundförsäkringen	909 840	763 000
	5 786 397	2 864 275
Not 3 Administration		
Hyeskostnader	679 076	672 200
Övriga lokalkostnader	115 365	111 103
Kontorsmaterial	64 997	81 517
Telekommunikation	33 661	40 895
Postbefordran	234 650	79 840
IT-tjänster	526 585	369 259
Befarade kundförluster	16 828	68 279
Redovisningstjänster	502 917	298 894
Övriga administrationskostnader	373 683	196 909
	2 547 762	1 918 896
Not 4 Organisation och förvaltning		
Styrelsekostnader	29 117	25 930
Resekostnader	421 766	283 926
Riksstämman	-	275 348
Förtroenderåd och arbetsgrupper	80 025	98 885
Övriga förvaltningskostnader	155 351	23 385
	686 259	707 474
Not 5 Arvode och kostnadsersättning		
Revisionsuppdrag	102 525	97 000

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning och bokföring samt styrelsens och generalsekreterarens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på föreningens revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 6 Anställda och personalkostnader**Medelantalet anställda**

Män	4	4
Kvinnor	5	6
Totalt	9	10

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

Löner och andra ersättningar	3 758 304	3 630 010
Summa	3 758 304	3 630 010
Sociala kostnader	1 648 944	1 592 422
(varav pensionskostnader)	361 190	345 580

Not 7 Anläggningstillgångar

Ackumulerade anskaffningsvärden:

- Vid årets början	2 250 181	2 250 181
- Avyttringar och utrangeringar	-2 250 181	-
Akkumulerade avskrivningar enligt plan:	-	2 250 181
Redovisat värde vid årets slut	-	2 250 181

Not 8 Placeringar

	Redovisat värde	Marknadsvärde
Nordea Likviditetsinvest	437 404	467 798
Nordea Ränteportfölj	3 470 442	3 516 463
Likvida medel	85 289	85 289
Nordea Depå	697 921	821 789
	4 691 056	4 891 339

Noter forts.**Not 9 Placeringar**

	Grund- kapital	Ändamåls- bestämda medel Hembygds- försäkringen	Ändamåls- bestämda medel Sveriges Hembygdsförbund	Ändamåls- bestämda medel Investeringsfond	Balanserat resultat inkl. årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans	766 350				-8 014	758 336
Årets resultat					1 195 154	1 195 154
Förändring direkt mot EK						
Effekt av sammanslagning		3 324 510				3 324 510
Ändamålsbestämt:						
av givare			10 630		-10 630	
av styrelsen		-1 000 000	1 000 000			
Omklassificering av avsättningar				394 388		394 388
Utnyttjade				-64 191		-64 191
Vid årets utgång	766 350	2 324 510	1 010 630	330 197	1 176 510	5 608 197

2016-12-31**2015-12-31****Not 10 Övriga skulder, lång- och kortfristiga**

Personalrelaterade skulder	158 796	185 125
Hembygdsförsäkringen	-	2 365 276
Felinbetalningar, återbet 2017	381	-
	159 177	2 550 401

Not 11 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Personalrelaterade kostnader	829 115	1 020 218
Övriga upplupna kostnader	328 472	194 261
	1 157 587	1 214 479

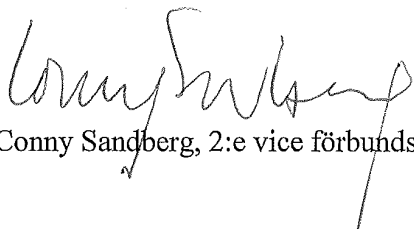

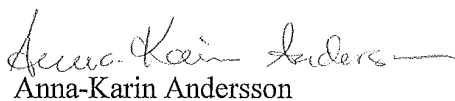
Stockholm 6 april 2017

Sveriges Hembygdsförbunds styrelse

Birger Svanström, förbundsordförande

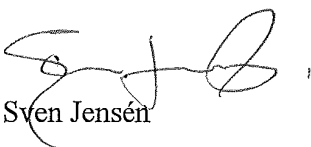

Margareta Johansson, 1:e vice förbundsordförande

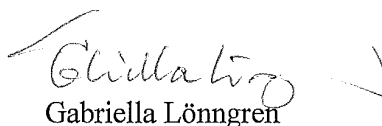

Conny Sandberg, 2:e vice förbundsordförande

Anna-Karin Andersson

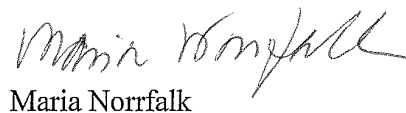

Jan-Olof Berglund

Kjell Gustafsson

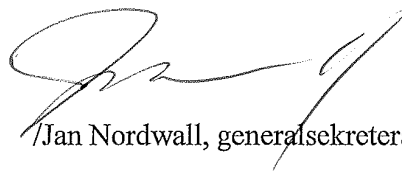

Sven Jensen

Gabriella Lönngren

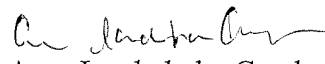

Bo Nilsson

Maria Norrfalk

Gabriele Prenzlau-Enander

Jan Nordwall, generalsekreterare

Vår revisionsberättelse har avgivits den 20 april 2017

Anna Landerholm Granberg
Auktoriserad revisor, KPMG

Nils Westling
Revisor

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Sveriges Hembygdsförbund, org. nr 802006-2181

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Sveriges Hembygdsförbund för år 2016.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten Den auktoriserade revisorns ansvar samt Den förtroendevalda revisorns ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisionssed i Sverige. Vi som auktoriserad revisor har fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av Verksamhetsberättelse 2016.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och generalsekreterarens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och generalsekreteraren ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och generalsekreteraren för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och generalsekreteraren avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionell skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och generalsekreterarens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och generalsekreteraren använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.

— utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Den förtroendevalda revisorns ansvar

Jag har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt stadgar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och generalsekreterarens förvaltning för Sveriges Hembygdsförbund för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt det presenterade förslaget och beviljar styrelsens ledamöter och generalsekreteraren ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisionssed i Sverige. Vi som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och generalsekreterarens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust samt förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller generalsekreteraren i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

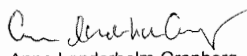
Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med stadgarna.

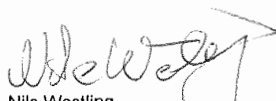
Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med stadgarna.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med stadgarna.

Stockholm den 20 april 2017

KPMG AB

Anna Landerholm Granberg
Auktoriserad revisor

Nils Westling
Förtroendevald revisor

**SVERIGES
HEMBYGDSFÖRBUND**

Sveriges Hembygdsförbund samlar en av Sveriges största folkrörelser med 2 050 föreningar och 450 000 medlemmar. Hembygdsrörelsen spelar en viktig roll både för den lokala identiteten och för utvecklingen av lokalsamhället.

www.hembygd.se